

SLOVENSKI SOKOL.

GLASILO SLOVENSKE SOKOLSKE ZVEZE.

ŠTEV. 6.

V LJUBLJANI, 25. JUNIJA 1909.

LETO VI.

Sokolskim vaditeljem!

(Predavanja izobraževalnega odseka za vaditeljski tečaj Č. O. S. 1908.)

(Dalje.)

Ni ga zaničljivejšega značaja mimo strahopetca in noben značaj ne budi večjega občudovanja, nego ki zna biti miren in ne izgubi prisotnosti duha sredi najgroznejše nevarnosti. Spostujemo one, ki znajo prenašati tudi najkrutejše muke, in ne smilijo se nam oni, ki jim je lajšilo babje tarnanje.

To resnico smo spoznali pri V. vsesokolskem zletu v Pragi — pri telovadbi žen — ko je ves svet občudoval mirnost žen.

Mirnost in zavestnost jako pospešujeta metanje in mečevanje. Tu pazi pozorno, ali telovadec mirno čaka napadov — in zlasti, kadar se izvajajo zgrabi ali seki na povelje, moreš nato dobro paziti in nemirne k miru izpodbadati.

Toda ne samo pri metanju in mečevanju, ampak tudi pri telovadbi na orodju glej na mirno držanje telesa, pa vedno in vedno in vedno grajaj vsaktero nervozno zgibanje.

Pri telovadbi bodi neizprosni — ne daj nikomur nikake ugodnosti, toda bodi pri tem tudi razumen.

Ne zahtevaj od telovadcev, kar je nad njih moči — s tem bi grešil proti prvemu vzgojiteljskemu načelu: vzbuditi zanimanje, in prej bi telovadce odvrčal. In odvrnjeni, veruj, naredi več škode nego deset dobrih dobrega.

Pa zakaj hočemo pridobiti to mirnost pri telesu? Ker je vsaka neustrašenost in utrjenost živcev — bodi prirojena, bodi pridobljena — neizogibna priprava za oblast nad seboj.

Če pa učiš mirnost — oblast nad seboj —, pa ohrani tudi sam mirnost in ne daj se niti v vrsti niti pred dvoredom zapeljati k nepredvidnemu činu. Lep vzgled mirnosti in samooblasti so podale pri V. zletu v Pragi vaditeljice, vodeče ženske

odseke. Edino njih mirnosti, njih vzgledu in izpodbujanju se moramo zahvaliti, da nista vihar in grom signala telovadk s telovadišča.

* * *

Disciplina ne znači odredb, ki jih vodnik uporablja, da vzdržuje red, ampak z disciplino razumemo vse, kar meri in vodi k uresničenju krasnega vzgojnega ideala: k resnemu, plemenitemu značaju.

Naloga discipline je, človeka vesti k temu, da ravna npravno, delati na to, da se brez pomisleka in premissljevanja posveča službi dobrote.

Znak prave discipline ni slepa pokornost, ampak ljubezen do stvari. Telovadec mora biti prost — saj se mu prostost tudi po naših načelih jamči in k prostosti ga tudi vzgajamo —, da brez ukazov, brez sukanja in pretenj vrši dobro radi dobrega samega.

Varuj se vzdrževati disciplino z nedostojnimi sredstvi in z neprestanim oponašanjem tega ali onega. Nič ni tako zoprno kot vedno oponašanje in nič tako smešno kot h in avska resnoba, ki se nagiba h komičnosti.

Ako hočeš vzdržati disciplino, moraš sam biti discipliniran. Bahavost in domišljavost budita v drugih težnjo, ponižati ju. Zategadelj ne smeš od zgoraj govoriti telovadcem in jim vsiljevati svoje avtoritete.

Z vsiljevanjem avtoritete ne bi nikdar dosegel samostojnosti pri telovadcu in napravil bi iz njega slabotneža, ki uspeh pripisuje sebi, ne uspeh pa vali na tebe, „avtoriteto“, ki ga je vodila.

* * *

Pri vodstvu mnogo sloni na taktu — to je na bistrem in budnem zmislu za vse, kar se godi okoli. Pri tem te spremljaj pri vsem ravnanju mirnost, ki ne izhaja iz slabosti, temveč iz obvladovanja sebe in ki more lahko preiti v energijo, kadar je to treba, in ki je pri disciplini dragocena pomočnica. Ako se včasih zgodi kaj, kar bi te spravilo iz mira, pa kot utrjen telovadec in dober Sokol poudari napako mirno in na dostojen način. Mirnost imponira, trenutno vzplamenela jeza pa provzroča prepire in ubija društvo. —

* * *

Toda ne le na navedene lastnosti, temveč tudi na lepoto smeri vzgojevalna delavnost sokolska. Z vsestransko vadbo¹⁾ hočemo vzgojiti krasno in somerno telo. Vzgoja k lepemu pa se ne tiče samo telesa, ampak tudi govora, in tega imamo danes najbolj na mislih.

Obžalovanja vredno je, če slišimo govoriti malomaren, nečist jezik. Pred vsem naj se vaditelj sam kot vodnik odvadi vsakršnih nelepkih ali nečeških (neslovenskih) izrazov. Od Sokola zahtevamo, da se izraža s čisto češkimi (slovenskimi) besedami — jedrnato in ne s spakedrankami.

Kako nevšečno vas zadene, če ugledate junaka v našem kroju, leporaslega, takega, da je o njem možno reči: je kakor izklesan — in — ko odpre usta, slišite od njega v enem stavku celo kopo nelepkih izrazov, ali pa začujete celo tudi dvoumne izraze!

Vaditelj naj ne dopušča takega govorjenja in naj opomni takoj govorečega — seveda na bratski način. Bratstvo sploh spremljaj vse ravnanje vaditeljevo. „Naj vidi telovadec, da je vaditelju do pravilnosti, da hoče olajšati vse izvedbe, da si je napredek, da si je varnost svojih poverjencev, da si je splošno telesno izobrazitev postavil za nalogo. S pametno besedo, toda tudi trdno se on za to zavzemi. Naj kara in ne odjenja, kadar gre za to, da se vzdrži red ali načrt; tudi na tem sloni pravi, dasi izpočetka morda ne docela razumevani prosep in vsestranski razvoj njegovih telovadcev. Na telovadišču so vsi bratje, toda, dokler traja pouk, bodi va-

ditelj starejši brat, ne morda nadut, ampak pametnejši.“ (Tyrš, Spisy I. 23.) „Komur pri skupnih vajah pripada naloga vodnika, naj stori to z glasno besedo, bolj željo izražajočo nego ukazujočo; nikogar ni niti tu niti pri poveljevanju žaliti z gospodovalno robotostjo. Kogar vidiš, da lenari, ženi ga v vrsto, če hočeš s šalo, toda ne prezri nikogar in ne vdaj se. Če kdo ni pozoren in rogovili, opomni ga krepko, resno, toda ne žaljivo. To zaleže več nego nebratski način, in če je treba, dobiš podpore pri vseh spodobnih in pametnih ljudeh. Isto velja tudi o izletih. Tudi tu ima vsakdo pravico do vljudnosti; ni ukazovati, le da bi se ukazovalo, toda to, kar mora biti, naj se določno, pa bratsko zahteva; vsakdo ima pravico, da se čuti prostega v tem bratskem krogu v tej meji, ki jo pojem društva, ki jo red in spodobnost tu določata.“ (Tyrš, Spisy I. str. 24.)

Ves čas vzgoje smo podvrženi vplivu okolice. V moški dobi sicer ti vplivi trajajo, pa imajo manjši učinek, zakaj dorasel človek se da manj obražati nego otrok ali mladenič. — Zato zahtevamo, da bi se vse te lastnosti gojile pred vsem pri naraščaju. Vsled vpliva okolice ginejo ena nagnjenja in se razvijajo druga.²⁾ Vplivajo vzajemno eno na drugo — duše se ena in pomagajo v razvoju drugim.

Vadba, vojena v vzgojnem zmislu, provzroča ponavljanje istih pojmov, predstav in dejanj. S takim neprestanim ponavljanjem se ustvari posebno duševno stanje pri onih, ki so na ta način vzgojevani. Ustroji rastejo in se razvijajo z vadbo.

Navada vpliva na duh in človek polagoma pridobiva posebne duševne lastnosti, po katerih se ne loči od svojih tovarišev, vzgojevanih v isti ideji in na isti način, toda loči se od drugih ljudi.

To bodi tudi vaš cilj, da bi bil vsak član, ki je izročen vaši vzgoji, nositelj teh lastnosti, po katerih se razodeva Sokol, pa naj tudi ne bo oblečen v sokolski kroj. Poglejte v slavnostni list V. zleta, kjer imate krasne primere zgovornih, karakterističnih obrazov pod nadpisom „župni načelniki“. Take tipe si prizadevajte vzgojiti tudi iz izročeniham telovadcev. (Dalje prihodnjič.)

¹⁾ Treba je zategadelj, da se vaditelj ne da zavesti posijajiti se pred telovadci ali pred javnostjo.

²⁾ Slaba zatiramo, dobra vzbujamo in utrjamo.

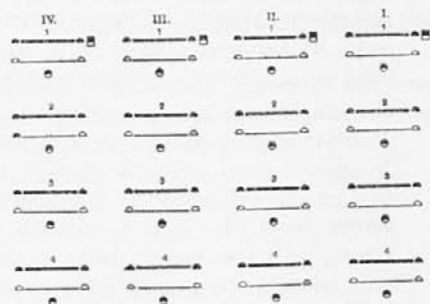
Povelja za redovne vaje v praporu.

Prapor se sklada praviloma iz štirih zborov, izjemoma iz treh ali tudi samo iz dveh. Zbori so od desnega proti levemu krilu označeni s številkami 1—4.

Oblike ima prapor naslednje:

1. Stik (slika 1.). Zbori v čelnih predelkih (čete v dvoredih za seboj) stoje drug poleg drugega v razstopu 3 korakov. Enakoimenske čete vseh zborov so na enaki višini, s čelom smereče v isto stran. Zborniki stoje na desnem krilu prve čete svojega zbora, od desnega krajnika oddaljeni samo za širino dlani (med komolci). Zbori

morajo biti vsak zase in med seboj točno uravnani in kriti.

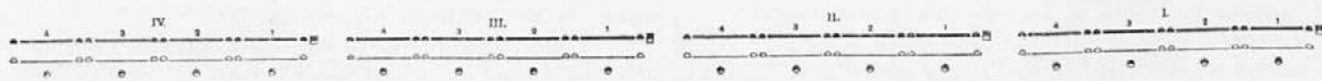
(Slika 1.)

2. Razstop (slika 2.). Zbori so razvrščeni v čelne predelke in stoje drug poleg drugega v razstopu, ki je potreben, da se morejo posamezni zbori prevesti v dvored, razdalja je potemtakem enaka trojni širini ene čete. K tej razdalji pa je pridati še tri korake.

(Slika 2.)

3. Dvored (slika 3.). Zbori so v dvoredu in stoje poleg sebe v razstopu 3×.

(Slika 3.)

4. Predelek (slika 4.¹⁾). Zbori so v čelnih predelkih drug za drugim natančno kriti. Med posameznimi zbori je 9× razdalje. Zborniki so na čelu svojih zborov.

5. Dvoredni predelek (slika 5.¹⁾). Zbori so v dvoredih in stoje drug za drugim nekako tako, kakor čete v zborovem predelku. Razdalja med posameznimi zbori pa je 9×. Zborniki so pred sredo svojih zborov.

Praporov četverostop se v ničemer ne razlikuje od četnega in zborovega; pripomniti pa je, da je v pohodu vzdržati med posameznimi zbori 3× razstopa.

Isto velja za dvostop. Uporabiti pa ga je le tam, kjer je to radi krajevnih ovir neogibno potrebno. Pri praporu gre za to, da se na manjšem prostoru razvrsti večje število telovadcev in pre-

hodi kolikor mogoče pospešijo: dvostop zato tu ni prikladen.

1. Prapornik: Nastop v — stik!

Na to prapornikovo napoved se postavijo zborniki na 6× s čelom proti praporniku tako, da je sredi prapora, torej desno krilo tretjega zbora ravno proti praporniku. Stoječ tako, dvignejo zborniki desnico in dajo povelje:

Zborniki: Prvi (drugi i. t. d.) zbor, nastop — v predelek!

Na to povelje nastopijo zbori za svojimi zborniki tako, kakor je navedeno pri „poveljih za redovne vaje v zboru“. Celota pa se takoj uravna po sredi prapora.

2. Prapornik: Uravnava v desno (l.) (po 2., 3. zboru)!

Na to napoved vele

zborniki: V desno (l.) se — ravnaj!

nakar se zbori na znani način vsak zase in vzajemno med seboj uravnajo po krilu, označenem v povelju.

¹⁾ Glej na strani 44.

Za pravilno uravnavo treba tudi, da so med posameznimi zbori in med četami posameznih zborov prave razdalje. Da doseže pravilno razdaljo med četami, more zbornik, po katerega zboru se vrši uravnava, ukazati krajnikom zadnjih čet (2., 3., 4. čete), stoječim na krilu, po katerem se je uravnovati, da odmerijo natančno razdaljo $6 \times$. Ostali zbori bodo, ko se pravilno uravnajo po tem zboru, imeli seveda istotako natančno razdaljo.

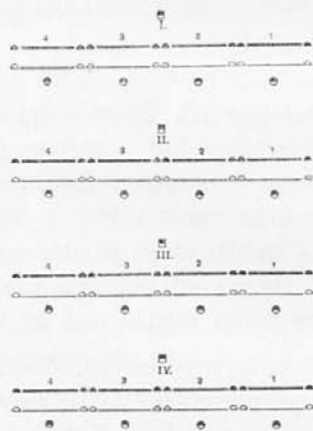
(Slika 4.)

Krajniki se ustavijo in naredo takoj brez nadaljnega povelja poluobrat v stran, ki jo je označil prapornik v povelju. Stojte torej vsi drug za drugim. Prapornik jih nato s primernimi navodili uredi v natančno kritje. Potem

veli prapornik: **V desno (l.) se — ravnaj!**

Krajniki, ki so na prvo povelje prestopili, se obrnejo s poluobratom nazaj v čelno postavo. Ves ostali dvored obrne glave v stran povelja, prestopi in koraka z dolgimi koraki tako daleč naprej, dokler ni prvi njegov člen samo na korak oddaljen od stoječih krajnikov, razdeli zadnji ta korak na 4 male korake, s katerimi se uravnava točno po stoječih krajnikih.

Kadar ni prostora pred stoječim dvoredom, ga uravnava tako, da pustimo krajnike na mestu, kjer je stal prapor; ves dvored pa pomaknemo nazaj na povelje (prapornikovo): **Za raztik na desno, vzd — stopaj!**

(Slika 5.)

Ves dvored razen krajnikov v prvem členu vseh čet koraka navzad tako dolgo, dokler ne zazveni povelje (prapornikovo): **Stoj!**

Nato se ustavi dvored, stoječi krajniki pa se obenem obrnejo s poluobratom v stran, označeno v povelju. Prapornik uredi krajnike na zgoraj opisani način. Na povelje prapornikovo: **V desno (l.) se — ravnaj!**

se vedejo dvored in krajniki, kakor je bilo poprej razloženo.

Pripomniti je treba jako važno stvar. Pri prvem načinu te uravnave, pri katerem se krajniki pomaknejo naprej, je neogibno potrebno, da krajniki korakajo naprej natančno v navpični smeri na dvored. Sicer bi se presledki za posamezne čete neogibno razširili ali zožili, kar bi seveda uravnavo otežilo, če ne popolnoma onemogočilo.

V obeh primerih, ko so bili zbori uravnani, obrnejo na povelje svojih vodnikov: **Premo — glej!** telovadci v prvem členu glave naprej.

Ta način uravnave je mogoče uporabiti tudi v stiku in v razstopu. Tu pa prestopijo seveda samo krajniki v prvem členu prve čete vsakega zbora.

Pri globokih oblikah prapora, kakor pri predelku, je treba paziti posebno tudi na kritje posameznih čet. Na napake pri tem opozarja

prapornik s poveljem: **Krij!**

Obrati celega prapora se izvajajo na ista povelja kakor v zboru, in sicer na ta način, da napovedi prapornika sledi posebno povelje (povelje v ožjem zmislu) posameznih zbornikov. Tako bi bila za četrt obrata

1. napoved prapornika: **Prečno na desno (l.)!**
povelje zbornikov pa: **Prečno! na desno (l.)**
— **vprek!**

za poluobrat:

2. a) napoved prapornika: **Četverostop v desno (l.)!**
povelje zbornikov: **Četverostop! v desno (l.)**
— **v bok!**

b) napoved prapornika: **Dvored v levo (d.)!**
 povelje zbornikov: **Dvored! v levo (d.) — s čelom!**

za celi obrat:

3. a) napoved prapornika: **Obrat!**
 povelje zbornikov: **S čelom — vzad!**

b) napoved prapornika: **Povrat!**
 povelje zbornikov: **S čelom — spred!**

Povelja zbornikov naj zavzame kolikor mogoče sočasno. Ako naj po poluobratu iz prvotne postave sledi takoj pohod v tej novi smeri, da

4. prapornik napoved: **Pohod v desno (l.)!**

Isto napoved da prapornik, če naj se iz čelnega pohoda preide v bočni pohod.

V prvem primeru vele posamezni zborniki: **Četverostop! v desno (l.) — v bok!** nakar dajo takoj napoved: **Stopoma**, čakajoč za povelje v ožjem zmislu: **Stopaj!** prapornikovega migljaja, ki ga razložimo pri povelju za pohod.

V drugem primeru (med pohodom) vele zborniki kolikor mogoče sočasno prehod v četverostop med pohodom, nakar zbori nadaljujejo pohod v tej novi smeri.

(Dalje prihodnjič.)

JANKO JAZBEC.

Nekaj besedi k našemu društvenemu delu.

Slovensko Sokolstvo se je v zadnjih dveh letih podojilo, in koliko je še krajev, kjer so že zrela tla za „Sokola“ ter bi se mogel takoj ustanoviti, — če bi bilo mogoče preskrbeti mu delavca, vaditelja-vzgojitelja, ki bi takoj prevzel pouk v novoustanovljenem društvu. Imamo izkušnje, kakšna težava je v društvu, ki se je osnovalo, ne da bi imelo dobrega vaditelja. Telovadci nimajo pravega veselja in navdušenja za telovadbo; pa saj ga tudi imeti ne morejo: sami brez načrta in reda se uče danes to, jutri pa Bog ve kje zopet začnejo. Sami izprevidijo, da brez dobre vodilne moči ni mogoče uspešno napredovati. Omahljivci počasi opuste telovadbo, le malo število vztrajnejših pridno zahaja v telovadnico ter si počasi po lastnih izkušnjah pomagajo naprej. Ako je v bližini kakšno starejše društvo, pošilja pač svojega vaditelja enkrat ali dvakrat v tednu poučevat telovadce, toda tako pošiljanje je združeno s stroški, ki jih težko utрпи bodisi prvo ali drugo društvo, bodisi požrtvovalni vaditelj sam. Po nekotikih tednih, v katerih vaditelj poučuje telovadce in mogoče izvežba par vaditeljev prav za največjo silo, so po navadi telovadci zopet prepuščeni samim sebi. O vsem delu imajo le malo pojma in pripetilo se je, da je tako društvo zaspalo.

Če bi imelo Sokolstvo v splošnem več dobrih vaditeljev, bi bilo lažje tudi z osnovo novih društev. Večja bi bila možnost, da se v kraju, ki ima že vse druge pogoje za ustanovitev Sokola, stalno nastani izvežban vaditelj. Imamo sicer na papirju lepo število vaditeljev, toda koliko jih pa je izmed teh vsestransko izvežbanih? Razmeroma zelo malo: prehitro nam rastejo društva, pomagati si morajo z vaditelji „za silo“. Koliko je takih vaditeljev, ki niti naročniki našega strokovnega lista niso! In izmed tistih, ki ga dobivajo, ga pa polovica ne čita. Kako se more zahtevati potem od takega vaditelja, da bi izročeno mu vrsto dobro vadil, ko še njemu samemu primanjkuje strokovnega znanja. Še tega si ne išče, kolikor ga je doslej mogoče dobiti v listu. Majhno število naročnikov pa ovira tudi, da se list ne more izdatneje razširiti in v večjem obsegu ter hitreje prinašati strokovne tvarine. Torej na delo, bratje, pridobivajte listu tudi izven društva in članov naročnike, posebno pa skrbite, da bodo poleg vseh vaditeljev in odbornikov še telovadci in kolikor mogoče velikem številu naročeni na list.

Kako naj bi se odpomoglo nedostatku dobrih vaditeljev? V prvi vrsti naj bi se bolj zavzela starejša društva,

da izobrazijo večje število zadostno izvežbanih vaditeljev, nego jih sama potrebujejo, da v potrebi morejo pomagati bratskemu društvu. Več društev je, ki čakajo zveznega vaditeljskega tečaja. Toda ob nedostatku zadostnega števila učnih moči, ki bi imele za tak tečaj dovolj časa, in tudi radi precejšnjih stroškov se pač tak tečaj doslej še ni mogel prirediti. Sploh pa bi bilo za tak tečaj zahtevati od udeležnikov že nekoliko izobrazbe, ki bi si jo morali prej pridobiti doma v društvu. Zatorej naj bi se izobrazbi vaditeljskega zbora v društvih posvečevalo več pozornosti, časa in truda. Dober, vztrajen, navdušen vaditeljski zbor bo znal vzdržati telovadce trajno v telovadnici, ne pa da bi bile polne samo tik pred javnim nastopom. Takrat pač vse pridrevi v telovadnico, hipno navdušenje zavlada po vrstah. Po nastopu pa postane večina zopet mrzla ter se počasi odtegne telovadbi. Javni nastop jih je mikal, po njem nima telovadnica mikavnosti zanje — ni privlačne sile dobrih vaditeljev.

Za vaditeljski zbor določi načelnik nekoliko ur v tednu ter ga vztrajno in požrtvovalno vzgajaj, da bodo tudi vaditelji potem po tvojem vzgledu vzgajali izročene jim vrste. Napravi si načrt, po katerem sistematično poučuj telovadbo, praktično in teoretično. Določi pa tudi nekaj ur v mesecu za predavanje o zgodovini Sokolstva, njega nalogi, pomenu, vplivu na narod, o razvoju in napredku drugih sokolskih organizacij itd. Došlo število sokolskega lista preberi vaditeljskemu zboru in razloži teže umljive stvari. Ravno tako tudi strogo zahtevaj, da je vsak vaditelj nanj naročen, ali pa poskrbi, da ga odbor naroči za vsakega vaditelja. Pa se tudi prepričaj, če ga vsi pridno bero. Nalagaj male domače naloge, na ta način se navadijo tudi doma obrniti več časa sokolskemu delu. Skrbno predelaj vadbeni načrt z vaditelji in se ob telovadni uri preveri, če se tudi ravna po njem. Naloži tudi, da za telovadne ure spišejo vaje, sestavljajo razne skupne vaje itd. Pri vadbi vrst skrbno nadzoruj vaditelje, posebno mlajše, začetnike. Popravljaj hibe, kratko in jedrnatno opozarjaj na vse, kar treba. Navdušuj vedno in vedno, pred vsem pa bodi sam vzgled požrtvovalnega, vnetega učitelja. Tako vzgajani zbor bo dobro vršil poverjeno mu delo, sokolske vrste se bodo množile, sokolska, narodna zavest bo rasla. Telovadci, pravilno vežbani po večjih, navdušenih in požrtvovalnih vaditeljih, se bodo trajno udeleževali telovadbe, ostali tudi v poznejših letih v telovadnih vrstah ter vztrajno telovadili s svežo iskro in mladeniškim ognjem.

Posebna pozornost pa naj se v društvi posveti vadbi naraščaja. Ako pogledamo sokolski statistični pregled, opazimo, da nekatera društva sploh ne goje te vadbe, oziroma jim je naraščaj zelo maloštevilen. Pa je vendar naraščaj nezrečeno velike važnosti za našo bodočnost. Iz sokolskega naraščaja dobimo šele prave vaditelje in narodne bojevnike krepkih moči in jekleno trdne volje. Znatne ovire delajo marsikje starši in mojstri, ki iz praznih vzrokov ne pustijo svojih otrok, oziroma vajencev k telovadbi. Okrog teh naj pošlje odbor okrožnico, v kateri naj natančno razloži pomen telovadbe in sokolske izobrazbe ter vpliv njen na vzgojo dečka in na njegovo zdravje. Poleg tega storite tudi posamezniki svojo dolžnost ter po možnosti vplivajte na dotične starše in mojstre. Telovadba šolskega in obrtnega naraščaja bi morala biti uvedena po vseh društvi, in sicer za vsak oddelek posebej. Velike važnosti je tudi, kakšnemu vaditelju se poveri vzgoja mladine. Ne izroči naj se nikdar nezmožnemu ali pa takemu, ki bi se tega res vzvišenega dela branil. Pazi, da si pridobiš popolno zaupanje in ljubezen dečkov, in bodi previden pri pouku in izberi vaj. Prečitaj in dobro si v spomin vtisni izvrstna „Navodila za vaditelje naraščaja“, ki so bila priobčena v letošnjem sokolskem koledarju. Po leti večkrat pelji naraščaj ven v naravo, razloži jim krasoto domovine, po kateri izteza sovražnik svoje grabežljive roke. Vsadi jim v srce ljubezen do domovine. Starejše dečke, ki se bližajo 18. letu, vestno pripravljaj, da bodo postali dobri in marljivi Sokoli. Imej vedno v mislih, kako težavna in odgovorna naloga ti je poverjena, in glej, da jo bodeš vedno vestno izpolnjeval.

Vsako društvo naj bi si nabavilo poleg strokovne tudi zabavno-poučno knjižnico in to posebno v krajih, kjer ni bralnih društev ali čitalnic. Dobro je tudi, ako se ustanove razni odseki, na pr. zabavni, pevski, dramski itd., ki naj skrbe za delovanje v svojem delokrogu in se ravnajo po poslovniku, potrjenem po odboru. Tako dobe člani priliko, da se duševno izobražujejo. Tudi naj odbor skrbi za predavanja, in ako ima za to več sposobnih oseb, ki so pripravljene sodelovati, naj tudi ustanovi poseben odsek, ki bi naj skrbel za redna poljudna predavanja, katera naj bi se vršila vsak mesec. Ravno tako bi se lahko večkrat priredil bratski sestanek, pri katerem naj bi se nastopilo s petjem, kratko predstavo i. p. Take in enake prireditve imajo globok pomen, ki so ga zgodaj spoznala češka sokolska društva ter goje dolgo vrsto let prireditve enake vrste z najboljšim uspehom.¹⁾

Po leti naj se pridno goje izleti v okolico, med prosti narod, saj po trudapolnem delu mora biti razvedrilo, da se moremto potem zopet s svežimi močmi poprijeti trdega dela. Dobro je, ako si dve ali več društev izberejo isti kraj za cilj izletu, kjer se priredi kratko predavanje, morda tudi javna telovadba. Pri takih prilikah se bratje spoznavajo med seboj, navdušujejo in bodre k vztrajnemu, marljivemu delu, delu, katero nas vodi do onega vzvišenega cilja, ki ga nam je tako jasno začrtal ustanovitelj Sokolstva, nesmrtni Tyrš, v svojem neprekosljivem članku „Naša naloga, smer in cilj“.

Na delo torej, bratje! Na zdar!

Vestnik slovenskega Sokolstva.

Druga seja „štajerske“ župe s sedežem v Celju se je vršila dne 16. maja t. l. v „Sokolskem domu“ v Celju. Zastopana so bila br. društva: Celje, Žalec, Braslovče, Mozirje, Št. Juri ob j. ž., Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Brežice, Krško, Maribor, Ptuj in Ljutomer. Opravičili sta se br. društvi v Št. Lenartu in Sv. Križu. Nezastopana pa so bila br. društva Šoštanj, Gradec, Kostanjevica in Sevnica. Ob 2. popoldne je otvoril brat Smertnik zborovanje, pozdravil prav prisrčno vse došle brate zastopnike v novem „Sok. domu“ ter poročal o dosedanem delovanju takozvane „štajerske“ župe. Glavna naloga je bila, urediti župo na znotraj. Razložil je natančno župno organizacijo, poudaril veliki pomen župe ter skupnih župnih zletov in nastopov. Seveda, je rekel, je naša župa šele v pripravljalnem stadiju, imamo šele pripravljalni odbor za pravo župo, ki se ustanovi takrat, ko bode S. S. Z. uvedla župno organizacijo po vsem Slovenskem. — Pri 2. točki dnevnega reda se je izvolil v pripravljalni odbor za župnega starosta brat dr. Gvidon Sernec, za župnega načelnika brat Josip Smertnik in za župnega tajnika br. Šandor Hrašovec. — 3. točka: poročila o letošnjih prireditvah posameznih društev, združenih v naši župi. 1. „Krški Sokol“ ima 6. junija pešizlet v Sv. Križ in 1. avgusta veliko slavnost razvitja društvenega prapora;

2. „Brežiški Sokol“ 6. junija pešizlet v Sv. Križ; 1. avgusta se udeleži slavnosti na Krškem in priredi vrhutega po leti pešizleta na Bizeljsko in v Sevnico ter javno telovadbo v Brežicah; 3. „Mariborski Sokol“ se udeleži 8. avgusta sokolske slavnosti v Rušah, napravi 20. maja pešizlet v Vurberg in 6. junija v Mariboru javno telovadbo; 4. „Sokolski odsek v Št. Jurju ob j. ž.“ želi tamkaj večjo sokolsko slavnost; 5. „Sokolski odsek v Braslovčah“ priredi z žalskim Sokolom pešizleta na Polzelo (25. julija) in v Št. Pavel; 6. „Zagorski Sokol“ priredi doma 15. avgusta javno telovadbo ter otvori letos svoj „Sokolski dom“; 7. „Ljutomerski Sokol“ priredi 6. junija javno telovadbo v Vučji vesi, 29. junija izlet v Varaždin in pozneje pešizlet v Žerovnice; 8. „Celjski Sokol“ priredi doma javno telovadbo, več pešizletov v okolico in pa sokolsko slavnost v Št. Jurju. Druga br. društva, oziroma njih zastopniki so izjavili, da se bodo po možnosti udeleževali dosedaj naznanjenih izletov in prireditev. — Pri točki: letošnji župni zlet in nastop najbližjih br. društev se je vnel prav živahen razgovor. Za župni nastop so se predlagali: Ruše, Krško, Št. Juri ob j. ž., Ptuj, Zagorje, kjer se otvori novi „Sokolski dom“, Trbovlje in Hrastnik. Po daljšem razgovoru so predlagali

¹⁾ Paziti pa je seveda, da delovanje, ki bistveno ni sokolska naloga, ne ovira pravega dela sokolskega: telovadne sokolske vzgoje, da na pr. pevске vaje ne odtegujejo telovadcev telovadnici in pod. Vedno je imeti pred očmi: glavna stvar je sokolska telovadba, vzgoja v telovadnici, sokolska telesna in nravnstvena izobrazba! Ne da bi se zabave prirejal tako, da bi priprave zanje onemogočale po teden dnj in več telovadbo! Ne da bi imelo sokolsko društvo imeniten zbor pevcev ali igralcev, telovadnico pa prazno! Glede dela sokolskih društev v izobrazbo duha bodi dovoljeno opozoriti na članek „Sokolski koledar“ v 1. števil. „Slov. Sokola“ 1. 1906., kjer smo obrazložili svoje zadevno stališče (na str. 3.).

zastopniki posavskih društev: „Letošnji župni zlet in nastop naj se vršita v Krškem 1. avgusta“, kar se je tudi soglasno sprejelo. — K 6. točki „župna tekma“ je poročal br. Smertnik in br. Ilih predlagal: „Župna tekma naj se vrši ločeno od župnega nastopa in zleta in sicer jeseni v „Sok. domu“ v Celju.“ Sprejeto soglasno. — Nadalje se je sklenilo, da se bode tekmovalo tudi še v skoku, ki ga bo določil tehnični odsek za zvezno tekmo l. 1910., v plezanju po vrvi in v prostih vajah, in sicer se izžreba iz 5 oddelkov prostih vaj na dan tekme eden, v katerem bo vsem tekmovalci. Priprave za tekmo prevzame „Celjski Sokol“. Pri slučajnostih se je sklenilo, da prevzame za župni zlet v Krškem tamošnji Sokol administrativne priprave, Celjski Sokol pa tehnične. Glede župnih nadzornikov se je sklenilo, da ima vsako „okrožno vodstvo“ dolžnost nadzorovati društva v svojem „okrožju“, „okrožna vodstva“ pa bode „župno vodstvo“ nadzorovalo. Po seji je bil v telovadnici praktičen pouk v prostih in tekmovalnih vajah, ki so se ga udeležili bratje iz vseh zastopanih sokolskih društev.

Primorsko Sokolstvo. — Črniški odsek „Sokola“ v Ajdovščini je bil ustanovljen v navzočnosti bratov iz Ajdovščine in Gorice dne 12. aprila 1909. Člani so si izvolili naslednji odbor: predsednik Leban Mirko; podpredsednik Krševan Ivan; tajnik Baša Franc; blagajnik Volčič Janko; orodjar Volčič Franc; odbornika Slamnič Franc, Toplihar Virgil; pregledovalca računov Fišar Anton in Toplihar Anton.

Odsek goriškega „Sokola“ v Števerjanu se je ustanovil dne 20. maja t. l. Ob tej priliki je pohitelo 39 goriških Sokolov v kroju peš v Števerjan. Med novimi brati Števerjanci je vladalo veliko navdušenje in veselje za sokolsko stvar. Odbor odseka: predsednik Pirih Ivan; podpredsednik Maraz Miroslav; tajnik Paljavec Izidor; blagajnik Kreševic Josip; orodjar Paljavec Franc; odbornikov namestnika Knez Anton in Lutman Filip; pregledovalca računov Terpin Ivan in Knez Josip. Bratje Paljavci zidajo za Sokola telovadnico.

Prva letošnja veselica primorskih Sokolov se je vršila dne 31. maja t. l. v Črničah. Članov v kroju je bilo okrog 150, občinstva do 2000. Pri javni telovadbi so nastopile najprvo 2 vrsti članov in 1 vrsta naraščaja iz Ajdovščine ter 1 vrsta članov iz Črnič na drogu in bradlji; zatem so nastopile 1 vrsta goriških Sokolov na bradlji ter pri skoku čez kozla in mizo, 1 vrsta solkanskih in 2 vrsti tržaških Sokolov na bradlji in drogu. Telovadbo so zaključili Tržačani s tremi krasnimi skupinami na bradlji. Po telovadbi se je razvila prosta zabava s šaljivo pošto, pevanjem improviziranih zborov in plesom. Gmotni uspeh veselice v približnem znesku 500 K bode pripomogel „Črniškemu Sokolu“, da si izpopolni telovadno orodje! Na zdar!

L. Kranjc.

Slovenski Sokol v Gradcu je priredil v nedeljo, dne 13. junija t. l. ob 3. uri popoldne javen telovadni nastop v društveni telovadnici. Nastopili sta dve vrsti (v prvi vrsti 6, v drugi 7 telovadcev) na drogu in bradlji, in sicer z enkratno menjavo. Navdušeno ploskanje navzočnega občinstva je sledilo izvedbam na orodju. Po telovadbi na orodju so se izvajale proste vaje, ki so pod spretnim vodstvom brata načelnika jako dobro uspele. Ob viharnem ploskanju in med klici „Na zdar“ so odkorakali čili Sokoli iz telovadnice. Nato je bil skupni izlet v graško okolico. Graški Sokol kaže resno voljo,

širiti sokolsko idejo in zanimanje med vsemi sloji graških Slovencev, jih klicati na branik proti nasprotniku za naše pravice, za naš narod. V primeroma kratkem času je dosegel graški Sokol izredno mnogo in nadejamo se še lepšega napredka v bodočnosti.

H.

Tržaški „Sokol“ je imel svoj XXVII. redni občni zbor dne 9. maja t. l. Zborovalcev je bilo okoli 70. Za „Sokola“ je vedno večje zanimanje in kaže se vsestranski napredek. Posebno razveseljiv je napredek v telovadnici; članstvo telovadi po trikrat, dijaški oddelek, deški naraščaj, ženski oddelek in ženski naraščaj pa po dvakrat na teden. Število članov v začetku leta je znašalo 149, med letom jih je pristopilo 163, izstopilo pa 38, torej je naraslo na 274 članov. Društvo je imelo v preteklem letu K 6633/13 dohodkov in K 5880/19 stroškov, torej K 752/94 prebitka. V odbor so bili izvoljeni bratje: dr. Otokar Rybář, starosta; dr. Edvard Slavik, podstarosta; Vladimir Dekleva, načelnik; Vlad. Borštink, Joško Cvek, Karel Mahkota, Ljudevit Modic, dr. Ernest Rekar, Anton Trebec, odborniki; Makso Cotič in Cvetko Martelanc ml., namestnika; Vilko Modrijan in Vinko Šusteršič, pregledovalca računov; Herman Furlan, praporščak, in Karel Mahkota, njegov namestnik. Za odposlance na občni zbor S. S. Z. so izvoljeni vsi odborniki in člani vaditeljskega zbora.

Logaški „Sokol“ je imel svoj I. občni zbor dne 28. februarja t. l. Društvo se je udeležilo v prvem letu obstoja raznih sokolskih priredb bodisi po deputaciji ali korporativno. Zlet notranjskih sokolskih društev je nesel društvu K 800 čistega dobička, za kateri znesek se je nabavilo orodje. Članov ima 64, in sicer ustanovnih 11, podpornih 39 in izvršujočih 14; poleg teh ima še 20 šolskega, ozir. obrtnega naraščaja. Blagajna izkazuje K 13/04 prebitka; društveni inventar je vreden K 1048/60. V odbor so bili izvoljeni sledeči bratje: Fran Hodnik, starosta, Fr. Hladnik, podstarosta, Tomo Tolazzi, načelnik, Anton Verbič, tajnik, Josip Tolazzi, blagajnik, Ivan Šebenik, orodjar; Joško Gosar, Mijo Gostiša, Ivan Jerina, Ivan Rihar in Mirko Zavrtnik, odborniki; Gustav Mulley, Fran Rupar, odbornika-namestnika; Anton Bajc, Fran Korenčan, pregledovalca računov. Za odposlance na občni zbor S. S. Z. so izvoljeni br.: Mijo Gostiša, Fran Hodnik in Jos. Tolazzi, za zastopnika v odbor S. S. Z. pa Fran Hodnik, namestnik Josip Tolazzi.

„Belokranjski Sokol“ v Metliki. — Dne 2. maja t. l. se je vršil izredni občni zbor, na katerem sta bila izvoljena namesto odstopivšega staroste in zastopnika v odboru S. S. Z. br. Danijela Makara za starosto br. Zdravko Novak, za zastopnika, v odbor S. S. Z. pa br. Dragotin Fuks in za namestnika br. Julij Kopinič. — Dne 14. aprila se je ustanovil ženski telovadni odsek.

Občni zbor Sokola v Št. Vidu nad Ljubljano se je vršil dne 17. februarja t. l. Za l. 1909. se je izvolil naslednji odbor: Fran Šuštaršič, starosta; Anton Štrukelj, podstarosta; Ivan Cirmán, načelnik; Jožef Pečnik, blagajnik; Fran Kolbe, tajnik; Milan Poličar, orodjar; Mihael Babnik, Anton Lenarčič, Vincenc Poličar, Vencel Štrukelj, odborniki; rač. pregledovalec Tomo Burgstaler.

Žensko telovadno društvo v Ljubljani je imelo redni občni zbor dne 21. januarja t. l. V odbor so bile izvoljene sestre: Franja dr. Tavčarjeva, starostka; Marija

dr. Kokaljeva, podstarostka; Tilka Debevčeva, tajnica; Minka Jelačinova, načelnica; Minka Jelačinova, blagajničarka; Jelka dr. Bretlova, Mici Češnikova, Iva Toplikarjeva, Fanča Ženova, odbornice; Ana Hudovernikova in Marija pl. Trnkoczyjeva, pregledovalki računov. Zastopnica v zvezni odbor je sestra Minka Jelačinova, namestnica sestra Milka Vidmarjeva. Delegatkinje S. S. Z. so sestre Franja dr. Tavčarjeva, Marija dr. Kokaljeva in Tilka Debevčeva. Telovadni učitelj je br. Bojan Drenik.

Žensko telovadno društvo v Šiški je imelo redni občni zbor dne 31. januarja t. l. Odbor za l. 1909. je naslednji: sestra Ivanka Novak, starostka; Marija Fenc, podstarostka; Franja Tomc, tajnica; Mici Colnik, načelnica; Antonija Štrukelj, blagajničarka; Jerica Bevc, Mici Celarc, Anica Jančigaj, Ivanka Kmetič, Mici Mitreger, Ivanka Pirkovič, Ana Tonih, odbornice; Marija Colnik, Franica Škarjevec, Albina Zakotnik, namestnice; Ana Golob, Ivanka Pretnar, pregledovalki računov.

Občni zbor „Sokola“ v Železnikih se je vršil dne 30. januarja t. l. Društvo šteje 114 članov (14 ustanovnih, 42 podpornih in 37 izvršujočih v Železnikih in 21 članov v Dražgošah). V odbor so bili izvoljeni za l. 1909. naslednji bratje: Ivan Demšar, starosta; Jakob Dermota, podstarosta; Zvonko Pengov, načelnik; Karel Dolenc, tajnik; Fran Košmelj, blagajnik; Karel Demšar, Matej Klopčič, Ivan Kosem, Ivan Stupica, Gabrijel Thaler, Fran Vidmar, odborniki; Bogumir Helmih in Tomaž Megušar, namestnika; Josip Košmelj, Anton Hafner, pregledovalca računov. Zastopnika v zveznem odboru sta brata Jakob Dermota in Zvonko Pengov; Iv. Demšar, namestnik.

„Sokol II.“ v Ljubljani. Občni zbor se je vršil dne 31. januarja t. l. Za leto 1909. so bili izvoljeni v odbor naslednji bratje: Pavel Endlicher, starosta; Adolf Petrin, podstarosta; Josip Matjašič, načelnik; Franc Marn, tajnik; Stanislav Jesenko, blagajnik; Smole, orodjar; Bergant, Golob, Trček, odborniki; Primožič, Šeber, Terstenjak, namestniki; pregledovalca računov sta brata Puh in Sič, namestnik Šaplja. Na občni zbor Slov. sok. zveze se odpošlje ves odbor. Člani veseličnega odseka so: sestri Boltetova in Košakova in bratje Franzl, Jesenko, Korošec, Marn, Mavser, Sartori in Šeber.

„Sokol“ v Šoštanjju je imel svoj redni občni zbor dne 7. februarja t. l. V odbor za leto 1909. so izvoljeni naslednji bratje: Vladimir Vošnjak, starosta; Jakob Volk, podstarosta; Ivan Lukman, načelnik; Silvester Košutnik, tajnik; Rudolf Kramar, blagajnik; Bohuslav Pajger, gospodar; Mihael Cerovšek, Anton Kocuvan, Martin Medved, odborniki; Vinko Kolšek in Wirth, pregledovalca računov. Delegati S. S. Z. so bratje R. Kramar, Iv. Lukman in Vlad. Vošnjak. Poudarjalo se je na občnem zboru, da je v šoštanjskih Slovencih pač premalo zanimanja za sokolsko stvar.

„Sokol“ v Ajdovščini je imel dne 28. februarja t. l. svoj ustanovni občni zbor. Kot odsek goriškega Sokola je društvo delovalo že od julija prejšlega leta in je sedaj postalo samostojno. V odbor so bili za l. 1909. izvoljeni bratje: Artur Lokar, starosta; Štefan Štekar, podstarosta; Rudolf Brajnik, načelnik; Slavoj Sterle, tajnik; Vladimir Dolenc, blagajnik; Anton Križaj, orodjar; Stanko Logar, zapisnikar; Josip Fajgelj, Mihael Malik, odbornika; Iv. Kobal, Avgust Likan, namestnika; Avgust Slana in Fran Štekar, pregledovalca računov. Delegati S. S. Z. so bratje Rudolf Prajnik, Artur Lokar in Mihael Malik.

Bratska društva! Dragi bratje!

Ljubljanski Sokol priredi sporazumno z bratskimi društvi, ki so se prijavila za ljubljansko župo, v nedeljo dne 18. julija celodnevni sokolski zlet na Vrhnikih. Ker se je pri seji vaditeljskega zbora S. S. Z. dne 25. aprila izrazila želja, naj se na ta zlet povabijo tudi druga društva, vabi predsedstvo S. S. Z. bratska društva najvljudneje na udeležbo.

Zlet na Vrhnikih bo velikega pomena za ondotnega mladega Sokola kakor tudi za Vrhničane in nas Sokole.

Vrhniški Sokol, komaj eno leto star, se razvija vrlo dobro, potrebuje pa gotovo pobuje in pokrepiteve za nadaljnje delovanje.

Bratje, dajmo z našim številnim posetom mladim vrhniškim Sokolom novega ognja, ojačimo jim ljubezen do še vztrajnejšega dela, zanetimo pa tudi v drugih Vrhničanih navdušenost in zanimanje do sokolske stvari!

Želeli bi, da bi bil ta dan na Vrhnikih pravi narodni sokolski praznik, zatorej na svidenje na Vrhnikih!

Predsedstvo S. S. Z.

